

**a lingua en
empréga a ben
igualdade pégase.**

Introdución:

A linguaxe é un dos principais medios de comunicación entre os seres humanos. Permiten expresar pensamentos, sentimientos, ideas e as percepcións do mundo que nos rodea.

Por iso é un dos aspectos que debe mellorar para acadar a igualdade entre homes e mulleres e non contribuir ao fortalecemento da idea intolerante de que o xénero determina como é unha persoa.

Ainda que a sociedade avanza cara a igualdade, o certo é que se seguen a asignar roles e comportamentos diferentes a homes e a mulleres, algo que a linguaxe reflicte e que inflúe negativamente no avance da igualdade de oportunidades.

Esta situación é evidente na linguaxe que se emprega na Administración Pública.

A nosa lingua dispón de mecanismos para evitar a discriminación da muller na forma de falar empregada na Administración.

O obxectivo destas pautas é o de familiarizar ao persoal da Administración do Exmo. Concello de Lugo coas estratexias non sexistas que posúe a nosa lingua e sensibilizar ás persoas cos cambios que está a pedir a sociedade actual.

A importancia da Administración e da xente que a conforma na vida diaria da poboación convertea nun sector a ter en conta como referente na toma de conciencia colectiva da cidadanía.

Este manual tratará de amosar con claridade que as linguas non son sexistas por si mesmas, pero si o uso que se fai delas.

Un coñecemento e comprensión desta situación permitiranos poñerlle fin a unha discriminación da muller, moitas veces inconsciente, ao empregar a lingua.

A mesma UNESCO promove o emprego dunha lingua non sexista (Resolución 14.1 e Resolución 109 aprobada pola Conferencia Xeral).

Este manual recolle só recomendacións, suxestións, para conseguir, entre todos e todas, que a lingua non sexa un medio de discriminación de ningún tipo.

O I Plan de Igualdade entre Homes e Mulleres do Concello de Lugo recolle entre os seus obxectivos o de sensibilizar ao persoal que traballa na Administración Local para que promova a igualdade de oportunidades a través de accións que sexan un exemplo.

Entre outras, propón unha serie de accións positivas para acadar esta meta como pode ser a revisión e corrección da lingua sexista en disposicións, normativas, ofícios ou outros documentos administrativos do Concello de Lugo, ou a distribución entre o persoal de manuais, coma este, que recollan recomendacións para o uso non-discriminatorio, non-sexista e non-androcéntrico da lingua, os contidos e as imaxes.

MASCULINO XENÉRICO

Un dos erros más habituais na linguaxe oral e escrita en xeral, e na administrativa en particular, é o emprego do xénero gramatical masculino como xenérico para referirse tanto a homes como a mulleres.

Esta situación reflicte o androcentrismo lingüístico e social existente na linguaxe e que se instalou de tal xeito que a maioría das veces non é nin evidente para a persoa que fala.

O certo é que a linguaxe sí que ofrece posibilidades para evitar o emprego do masculino xenérico, que invisibiliza a presenza feminina.

USO DE XENÉRICOS REAIS

Son nomes que na súa forma feminina ou masculina designan de forma real a mulleres e homes.

EXPRESIÓN SEXISTA

- Os funcionarios
- Os empresarios
- Os veciños
- Os galegos
- Os lugueses

EXPRESIÓN NON SEXISTA

- O funcionariado
- O empresariado
- A veciñanza
- O pobo galego
- A poboación luguesa

POÑER A PALABRA PERSOA DIANTE DA EXPRESIÓN SEXISTA

EXPRESIÓN SEXISTA

- Discapacitado
- Emprendedor
- Solicitante

EXPRESIÓN NON SEXISTA

- Persoa con diversidade funcional
- Persoa emprendedora
- Persoa solicitante

USO DE NOMBRES ABSTRACTOS DE ACCIÓNS OU CALIDADES

EXPRESIÓN SEXISTA

- Xefe
- Diplomado

EXPRESIÓN NON SEXISTA

- Xefatura:
Van traballar tres xefaturas, en lugar de *Van traballar tres xefes*.
- Diplomatura:
Ten unha diplomatura, en lugar de *É diplomado*.

USO DOS DOIS XÉNEROS GRAMATICAIS OU DOBRES FORMAS

Empregar a forma feminina xunto coa masculina ao referímonos a un grupo mixto é unha forma de dar protagonismo a ambos os dous sexos dos que falamos.

EXPRESIÓN SEXISTA

- Traballadores
- Consumidores
- Adxudicatarios

EXPRESIÓN NON SEXISTA

- Traballadoras e traballadores
- Consumidoras e consumidores
- Adxudictarias e adxudicatarios

Nos casos nos que se considere preciso acompañar o substantivo por un artigo débese ter en conta que deberá aparecer nas formas feminina e masculina.

EXPRESIÓN SEXISTA

- Os desempregados
- Os propietarios
- Os beneficiarios

EXPRESIÓN NON SEXISTA

- As desempregadas e os desempregados
- As propietarias e os propietarios
- As beneficiarias e os beneficiarios

Os nomes con xénero común deben ir acompañados de artigos en feminino e masculino.

EXPRESIÓN SEXISTA

- O denunciante

EXPRESIÓN NON SEXISTA

- O/a denunciante

USO DAS BARRAS

EXPRESIÓN SEXISTA

- Don
- Fillo
- Candidato

EXPRESIÓN NON SEXISTA

- D./Dna.
- Filla/o
- Candidata/o

Se se emprega un artigo precedendo ao nome, tamén deberá aparecer en forma de barras para garantir a concordancia gramatical.

EXPRESIÓN INCORRECTA

- O neno/a

EXPRESIÓN NON SEXISTA

- O/a neno/a

Cando son varias barras seguidas, ás veces é preferible optar polo emprego da dobre forma completa:

- Os/as candidatos/as
- Mellor: Os candidatos e as candidatas

Nos substantivos que teñen o morfema de xénero no artigo, irán coas dúas formas do artigo.

EXPRESIÓN AMBIGUA

- O paciente
- Do representante
- Os componentes

EXPRESIÓN NON SEXISTA

- O/a paciente
- Do/da representante
- As/os componentes

USO DE PRONOMES

Débese evitar o uso de *o*, *os*, *aquel* ou *aqueles*, seguido do relativo. É mellor emplegar *quen*.

EXPRESIÓN SEXISTA

- Será o xuíz o que decida

EXPRESIÓN NON SEXISTA

- Quen xulgue será quen decida

USO DO SÍMBOLO @

A @ non é un signo lingüístico, polo que o seu uso non é recomendable, sobre todo tendo en conta a variedade de recursos que existen na lingua.

En publicidade pode ter como finalidade chamar a atención.

PARTICULARIDADES DA LINGUAXE ADMINISTRATIVA

As persoas que ocupan as concollerías son homes e mulleres e, ainda así, é habitual atopar as formas masculinas cando o cargo o desempeña unha muller:

- O concelleiro de... (nome e apelido de muller)
- O xefe de servizo...(nome e apelido de muller)

Aquí, entre outras cousas, prodúcese un erro de concordancia gramatical.

Se se trata dunha muller, é ilóxico e erróneo que nos refiramos a ela en masculino.

Hai alternativas:

USO DE NOMBRES XENÉRICOS

Maneira máis lóxica de nomear aos cargos públicos nos documentos administrativos e papeis impresos.

NON	SI
Xefe de servizo	Xefatura de servizo
Xerente	Xerencia
Interventor	Intervención

Pode ser que en determinadas ocasións non sexa axeitado o uso de nomes abstractos, entón empregarase a forma máis apropiada para a ocasión. É posible que nalgúns casos se deba empregar a forma feminina e a masculina xuntas.

Os nomes abstractos e as dobles formas son moi axeitadas para documentos como instancias, formularios ou impresos de solicitude.

No caso de documentos pechados, redactados para casos concretos, é fundamental saber se se dirixe a un home ou a unha muller.

A linguaxe empregada habitualmente na Administración parece indicar que no funcionariado non traballa ningunha muller, cando a situación é ben distinta.

NON

- O funcionario
- O técnico municipal
- O encargado de obra
- Inspectores
- O coordinador

SI

- A funcionaria ou o funcionario (doubles formas)
- O persoal técnico municipal (xénérico)
- A persoa encargada da obra (diante vai "persoa")
- Inspección municipal (nome abstracto)
- Coordinación (nome abstracto)

UNIVERSIDADE

A presenza da muller no eido laboral e universitario é cada vez maior, polo tanto é preciso que a linguaxe se adapte a esa nova situación que vai en aumento.

As titulacións e profesións non poden aparecer tratadas de xeito sexista nos documentos da Administración.

A orde do 22 de marzo de 1995 do Ministerio de Educación e Ciencia adapta os títulos académicos oficiais á condición feminina e masculina.

- Diplomada
- Enxeñeira
- Técnica
- Mestra
- Médica
- Técnica deportiva
- Graduada social
- Técnica arquitecta

É preciso acabar co falso masculino xenérico.

EXPRESIÓN SEXISTA

- Pintor
- Técnico medioambiental
- Licenciado en derecho
- Diplomado en maxisterio
- Monitores

EXPRESIÓN NON SEXISTA

- Pintor ou pintora
- Técnica/o medioambiental
- Persoa con licenciatura en derecho
- Persoa diplomada en maxisterio
- Monitoras e monitores

ORDE DAS PALABRAS

A orde dos nomes nunha frase é símbolo de xerarquía. É importante darlle relevancia a este dato que pode parecer intrascendente, debido a que o seu uso é inconsciente na lingua xe coloquial.

HOXE DISE

- Pai ou nai
- Asociación de pais e nais
- Alumnos e alumnas
- Profesor e profesora

DEBEMOS TENDER A

- Nai ou pai
- Asociación de nais e pais
- Alumnas e alumnos
- Profesora e profesor

Para evitar a discriminación unha solución é optar por seguir a orde alfabetica, salvo nos casos nos que o protocolo e a educación indican outra cousa.

TRATAMENTOS

Hai que ter coidado nas formas de tratamento que aparecen nos documentos administrativos de carácter pechado, nos que se coñece as persoas ás que van destinados. A concordancia gramatical debe ser correcta.

Nos documentos abertos deberíanse emplegar as dobres formas.

INCORRECTO

- Sr.

CORRECTO

- Sr/Sra.

Concello de Lugo

Casa da Muller
Concello de Lugo

I Plan de Igualdade de Oportunidades entre Homes
e Mulleres do Concello de Lugo